

Дзяцімары і мастацтва

Год выдання 34-ы № 2 [2156] 6 студзеня 1967 г. ПЯТНІЦА Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

УСЕАГУЛЬНЫ ДЭВІЗ 1967-га

Сялетня Навагодзе, як і звычайна, прыйшло да людзей з традыцыйнымі нажаданнямі і заветнымі марамі, новымі задумамі і надзеямі на зрушэнні дзён. Але яго было і асаблівым — яго прынесла бліжэйшая падзея, якая стане самай важнай адзнакай года. Мы — напярэдадні слаўнага паўвекавага юбілея Вялікай Кастрычніцкай і народнай у яго агульнай дзяржавы. Гэта, як сказана ў навагоднім віншаванні ЦК КПСС, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і Савета Міністраў СССР сваёму народу, будзе вялікае свята сусветна-гістарычных перамог камунізму, трыумф ідэй Уладзіміра Ільіча Леніна.

Святочную вялікую юбілей, літаратура і мастацтва нашай краіны, у тым ліку і Савецкай Беларусі, змогуць з годнасцю аглянуць да назада. Гэтае прывя з заслужылі дзейным дачыненнем да заваявання народамі перамог, гарачым удзелам у барацьбе партыі за рэвалюцыйнае ператварэнне жыцця, у выхаванні новага чалавека — носьбіта камуністычнай ідэалогіі і маралі. Невыпадкова мы, можа, не вельмі прафесіянальна, але справядліва па духу, называем нашу літаратуру і мастацтва летпісам савецкай эпохі, — яны ад перагда года, год за годам, ідуць з героямі рэвалюцыйных бітваў і працоўных будняў, натхнёна агляваюць планы і здзяйсненні краіны.

Сэнс і мэта працы творчай інтэлігенцыі, грамадская роля пісьменніка і мастака сталі яшчэ больш значымі, калі ў абстаноўцы глыбокай змен у духоўным жыцці краіны мы рашуча адмовіліся ад эстэтычных догмаў і абмежаванняў, якія скупавалі творчую думку, не спрыялі самастойнаму погляду на рэчаіснасць. Сёння літаратура і мастацтва завойваюць павышаныя нормы адказнасці перад народам і партыяй, павышаную меру патрабавальнасці да сябе. Расце іх ідэяльна і эстэтычнае узброенасць, умненне мысліцкай складанасці праблем сучаснага грамадства. А гэта вядзе і да спраўданага, вартай вялікага мастацтва творчай разнастайнасці, да спраўданага багатага зместу і форм.

Можна было б тут назваць цэлы шэраг створаных у апошнія гады кнігі паэзіі і прозы, якія засведчылі якасныя змены ў развіцці беларускай літаратуры, кнігі, адзначаныя шырокімі і ўдольнымі асэнсаваннем нашай рэчаіснасці. А потым можна было б прапачаць гэты радасны спіс назвамі спектакляў, музычных твораў, кінафільмаў і жыццёвых палатнаў, якія ясна і ў сабе значыцца ідэі, перадаючы напружаную праўду жыцця, хваляючы жывымі чалавечымі пачуццямі.

Тым больш ёсць падстаў кажаць і патрабаваць нараджэння ў бліжэйшы час новых твораў, якія былі б варты вялікага юбілея, на дастойным ідэяльным і мастацкім узроўні адлюстравалі створанай гераічнай гісторыі савецкага грамадства, глыбока раскрылі духоўны свет і справы нашых сучаснікаў. Настомнымі клопатамі пра іх і павіна быць намірае сёння мастак і творчы саюзны і калектыва, выдавецтва і рэдакцыя часопісаў.

У азнаменаванне вялікай даты адбудзецца шэраг мерапрыемстваў рэспубліканскага і ўсесаюзнага маштабу, узят у якіх творчы калектывы і асобныя майстры мастацтва павіны лічыцца за высокі гонар. Гэта, у прыватнасці, Усесаюзнае фестывальнае конкурснае ўрачышча «Дзень мастацтва» ў сакавіку, фестываль лепшых музычных спектакляў, Усесаюзнае агляда музычных калектываў, рэспубліканскае і ўсесаюзнае агляда музычнага мастацтва, рэспубліканскі агляда спектакляў, прысвечаных 50-годдзю Кастрычніцкага і года лепшых твораў абласных тэатраў будучы паказаны ў Мінску, і інш.

Падрыхтоўка да юбілея вылікала высокую актыўнасць у асяроддзі пісьменнікаў і работнікаў мастацтва. Яна дае ўжо свой плён, хоць канчатковыя вынікі падводзіць яшчэ рана, яшчэ многае працэс стварэння, на рабочым стане альбо ў майстарні. Адначасна для прыкладу, што рэспубліканскі конкурс на лепшую песню, прысвечаную 50-годдзю Савецкай улады, прыцягнуў увагу пераважна аўтароў. У тэатрах пачалі ўжо складвацца юбілейныя афішы, на якіх мы бачым такія значныя творы, як «Люды на балоне» па рымуні І. Мележа (тэатр імя Янкі Купалы), «Дзень цішыні» М. Шатрова (тэатр імя ЛКСМБ), «Шостае ліпеня» М. Шатрова (тэатр імя Горкага), «Паміж ліўнямі» А. Штайна і «Дачка Расіі» П. Чарнічэвіча (Гродзенскі тэатр). Для жыцця Саюза мастакоў рэспублікі і ў апошні час характэрна актыўная выставачная дзейнасць (нагадаем маладзёжную выставку, выставку мастакоў тэатра, кіно і тэлебачання, выставку акаварэлі, некалькі персанальных і групавых паказаў, абласныя выставкі, якія адбываюцца цяпер у г. д. д.). Рад новых твораў вялікіх форм напісалі беларускія кампозітары (мы маем на ўвазе, у прыватнасці, новую рэдакцыю оперы з імя Шчэкава «Дзяцічына з Палесся», оперу Ю. Семянкі «Калі я, апаладэ лісце», сімфонію Я. Цікоцкага, «Шостае ліпеня» М. Шатрова, А. Абелявіча і інш.). Нельга не адзначыць таксама ініцыятыўны пошук нашых літаратурна-мастацкіх арганізацый у напрамку рэвалюцыйнага матэрыялу, расказваючы пра невядомыя ці мала вядомыя героі рэвалюцыі, Вялікай Айчыннай вайны, мірнай стваральнай працы. Гэта асабліва важна, калі мець на ўвазе нешчыслівыя, інтарсы выхавання яго ў духу слаўных традыцый бацькоў і дзядоў.

Словам, падрыхтоўка да юбілея стала для творчых саюзаў, тэатраў, выканаўчых калектываў самым важным клопатам дня, яна набывае ўсё больш шырокія межы і тым канкрэтныя формы, калі задуманае робіцца рэальнасцю. Але акрамя цяпер, на рашучым этапе, і важна правяць максімум дэзавітасці, каб інтэлігенцыя даў найлепшыя вынікі. Тым больш, што для заспакоення няма ніякіх падстаў. Наадварот, некаторыя моманты ў пераходныя перыяды і задумам набываюць праблемную вастрыню.

У тэатрах рэспублікі, напрыклад, пакуль што няма поўнай яснасці адносна рэпертуару, прысвечанага вялікаму Пяцідэсяцігоддзю. Толькі асобныя паступленні ўжо і не паступленні яшчэ, але аб'явавання, п'есы могуць прэзентаваць на юбілейную афішу. Бездэнасць рэпертуару відэаочна, і ад яе трэба неадкладна пазбаўляцца. (Толькі, дарчы, не такім шляхам, калі ў Мінскім цырку юбілейнай рубрыкай пазначылі звычайную, «прахадную» праграму «13 спатканняў».)

А пытанне нацыянальнага, беларускага рэпертуару ў тэатрах і ў канцэртных калектываў? Пэўна зручы тэатраў, у апошні час намяліся, але да нармальнага становішча яшчэ вельмі далёка. Яшчэ мы больш гаворым, чым прымаем дзейныя меры, каб наладзіць цесную сувязь паміж Саюзам пісьменнікаў, Саюзам кампазітараў, тэатрамі, эстрадай.

А праблема рэпертуару для народных тэатраў, для ўсіх калектываў мастацкай самадзейнасці? Цяпер, як вядома, адбываецца першы тур Усесаюзнага фестывальна-конкурснага мастацтва, прысвечанага пяцідэсяцігоддзю Кастрычніцкага. Ён з новай сілай паказвае вялікую ролю самадзейных калектываў у культурным жыцці працоўнай горада і асабліва вёскі. Але вось вынікі аглядаў сведчаць, што мы яшчэ мала ўлічваем гэта, мала клопачымся, каб належным чынам выкарыстаць самадзейнае мастацтва для ідэяльна і эстэтычнага выхавання людзей. На шмат які раёны агляда праграмы складаліся без уліку этнаграфічнасці фестывальна, і ў выступленнях многіх калектываў асутнічае галоўная тэма — тэма Вялікага Кастрычніцкага і тых гістарычных спраў, што здзяйснілі савецкі народ пад яго сцягам.

Альбо ўспомнім лістападаўскі пленум праўлення Саюза пісьменнікаў, прысвечаны падрыхтоўцы да 50-годдзя Савецкай улады і 100-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна. На ім было выказана шмат слушных прапановаў, каб павысіць грамадскую актыўнасць пісьменнікаў, павысіць маштабы і ўзровень узроўня нашай публіцыстыкі, палепшыць прапаганду беларускай літаратуры і г. д. Час ідзе, а многія з гэтых прапановаў кат застаюцца добрымі нажаданнямі, бо рашэнні пленума не падмацаваны арганізатарскай працай.

Гэта — толькі асобныя спасылкі на шырокае кола творчых і арганізатарскіх праблем, якія патрабуюць нашай самай плыўнай увагі і вырашэння ў ходзе падрыхтоўкі да юбілея. І яны будуць вырашаны тым жа шляхам, чым больш высокім будзе ў выніку наша праца па падрыхтоўцы адзначэнні і патрабаванні. Творчае жыццё ўвогуле немыгчыма сабе ўявіць па-за атмасферай крытыкі і самакрытыкі. Што ж кажаць пра цяперашні час, пра дні падрыхтоўкі да слаўнага Пяцідэсяцігоддзя, калі перад намі асабліва значыцца, калі ўсе нашы справы паўстаюць у святле вялікай гістарычнай даты.

КРОК ФЭСТЫВАЛЮ

АПЛАДЫСМЕНТЫ—АВАНС

...У гарадскім Доме культуры ўвесь дзень зніжаў песні, гучалі баяны, скрыпкі, цымбалы. Ідзе раёны фестываль самадзейнага мастацтва.

На сёння адзін за другім у творчым спароніцтве праходзяць выкананні. Спенакоў змяняюць танцоры, танцораў — дэкламатары. Затым выдуча аб'яўляе: «Выступіце сямейны музычны ансамбль Каласоўскіх»... І зала дружна грывіць апладысментамі.

Так, гэта былі слаўныя барысаўскія Каласкі, як іх тут з павягай называюць.

Хто на Барысаўшчыне ў даўнія часы не чуў аб гэтым цудоўным музычным ансамблі з вёскі Пададзіна? Шмат вясельсці, душэўнай шчодрасці падавала яны людзям. Згулялі вясельце з удзелам Каласкоў лічыцца вялікім гонарам. Ну, а на кірмашы, на вечарыні з іх удзелам вясёлая моладзь прыходзіла за дзесяцікі кіламетраў.

Добрая слава аб музычным сям'і Каласкоў не згасла.

Вацяня Пётр Мікалаевіч іграе на гармоніку, дачка Надзея, Пятроўна — на цымбалах, зыць Рыгор Міхайлавіч — на барабанах. Стары размаўляюць ужо восьмі дзесятамі, але тэрма было бачыць яго рукі — моцныя, па-маладому рухавыя. Пальцы ўпаўняе бралі патрабаныя акорды, спрытна арпеджыравалі ў імплівы перабарах.

Гучыць знаёмаму кожнаму з маладзёжнай мелодыя «Страдына», што так распаўсюджана на Барысаўшчыне, затым «Лявоніха», полька, уласная інтэрпрэтацыя папулярных савецкіх песень. Яго багачце музычных фарбаў, колькі інтанацыйных і гарманічных адценняў!

Музычны ансамбль Каласкоў упершыню праграму Пададзінскага сельскага клуба. Акрамя ансамбля, у канцэрт выступалі яшчэ спевачы, дэкламатары... Калектыву ўпершыню завялі пра сёбе на раённым фестывалі. Яго праграма была даволі разнастайнай і падрыхтавана пад кіраўніцтвам загадчыка клуба Ліды Захаравіч і яе сабрароў.

Парадавалі на аглядзе спевачы і танцоры раёнага Дома культуры — моладзь калгаса «Маяк камунізма». Натхнёна гучала песня Мар'яна Наско «Ленінскім пляхам», сапраўдным народным гурамам і вясельсцю была прасянута жартоўная сценка «Ганна замуж паліцэла». Шмат юнацкага запалу, квіцэстай прыгажосці ў маладзёжным танцы «На бульбачках».

РАСКАЗВАЕ ПЛАКАТ

Аматыры сцены Глыбоцкага раёна антыўна рыхтуюцца да Усесаюзнага фестывальна самадзейнага мастацтва. У калгасных клубах, драматычных і танцавальных гуртках... Усё гэтаму прысвечаны малаўлічныя формы культуры і абласным Домам народнай творчасці.

Дырэктар раёнага Дома культуры С. Завойнін, загадчыца Пільскага сельскага Дома культуры В. Белына, загадчыца Камыльшчынскага сельскага клуба І. Галасуў, мастацкі кіраўнік вальскага ансамбля Падвільскага сельскага Дома культуры В. Рыбчынскі і іншыя расказваюць, як імкюць і працуюць больш трох тысяч аматыраў самадзейнага мастацтва раёна. Плакат прыгожа ілюстраваны.

«БЕЛАРУСЬ», ГОД ЮБІЛЕЙНЫ

1967 ГОД — год вялікага юбілея: 50-годдзя Савецкай улады. Гэта і вызначае асноўныя кірункі нашага плана, нашы задачы і задумкі. Прыкладна з мая — чэрвеня мінулага года мы пачалі рыхтавацца да выдання кнігі юбілейнага 1967-га. Большасць іх ужо заддзена ў вытворчасць.

Сярод выданняў, прысвечаных слаўнаму юбілею, перш за ўсё кніга «Аб Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі» — зборнік прац і выступленняў Уладзіміра Ільіча Леніна, у якіх асветляюцца характар, рухавыя сілы і сусветна-гістарычнае значэнне Вялікага Кастрычніцкага. Тут жа трэба назваць і другую частку «Нарысы гісторыі Камуністычнай партыі Беларусі». З выходам у свет «Нарысаў» чытан атрымае магчымасць упершыню знаёміцца з сістэматычным асветленнем асноўных этапам гісторыі Кампартыі Беларусі.

У кнігі «Родная наша ўлада» — трыццаць дзесяць аўтароў: рабочыя, калгаснікі, вучоныя, пісьменнікі. У публіцыстычных артыкулах і нарысах яны расказваюць пра час і пра сабе, пра барацьбу за Савецкую ўладу, за перамогу нацыянальна і пабудову камунізму, пра тое, што дала Савецкае ўладзе беларускаму народу.

Цікавым выданнем абыдзе зборнік «У барацьбе за Савецкую ўладу» — успаміны старых камуністаў.

Мы спадзяемся, што гэтыя кнігі будуць слушны выхаванню моладзі на прыкладах рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцый савецкага народа, які і «Дарога ў бесмяротнасць» — зборнік нарысаў аб гераічных подзвігах у барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі Герояў Савецкага Саюза Т. Берэдзіна, В. Драздоўіча, І. Кабушкіна, М. Казея, І. Казіна, А. Касева, М. Кедзішкі, Я. Клушова, Л. Ларчэнкі Т. Марыніна, В. Амелянюка, В. Хаманюскага, В. Усва, А. Кіжаватова, «Кнігі ў краі азёр» І. Захарова, «Проз агонь» Д. Цябута, «Партызаны Вілейшчыны» І. Клімава, «Партызанская рэспубліка» П. Калініна.

Рыхтавалі гэты калектыв да раёнага фестывальна ўжо мастацкі кіраўнікі Леанід Смайліч і Міхаіл Леўчанка.

На сёння ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці калгаса «Новае жыццё» Аздыцкага сельсавета. Калгас — перадавая гаспадарка ў раёне. Многія калгаснікі атрымалі за сваю працу ордэны і медалі. Між іншым, маладзёжныя спявачка Надзея Макастрова, што так хораша выконвала частушкі, — лепшая спявачка калгаса, узнагароджана ордэнам «Знак пашаны». Задрушэна гучаць у выкананні жаночага вальскага ансамбля народныя песні «Купаліна» і «Пры дзіне куст каліны», дуэты — руская народная песня «Вязень» на словы Пушкіна і «Явар і каліна» Ю. Семянкі. Шчыра ўхваляў заслужаўшае праца кіраўніца аддзялення мастацкага калектыва — настаўніца спеваў Май Міхайлаўна Дзікун. Гэта яе музычны густ, натхненне дапамагаюць сельскай моладзі далучацца да спраўданага мастацтва.

Змястоўную праграму прывёз на фестываль калектыв самадзейнасці Зямбінскага сельскага клуба. Тут беларускія і рускія народныя песні ў выкананні змежанага хору. І тры народныя інструментаў, і мастацкае чытанне, і вальскавыя ансамблі, і асобныя выкананні. Але, бадай, самым яркім і незабытым было выступленне тэатральнай Веры Федараўны Радзевіч, якая хораша праспявала народную песню «Волга-раніца» і «За вачонкам свету». Э. Калманюскага, Умела суправаджаў спенакоў Яаніст Генадзь Драгун.

На фестывалі выступілі сотні аматыраў самадзейнай сцены.

І тут варты сказаць добрае слова пра некаторыя сельскія інтэлігенцы — яны аддаюць многа сіл мастацкай самадзейнасці. Глыбока паважаюць у раёне настаўніцу Ірыну Аляксандраўну Кавалеву, якая шмат год узначальвае самадзейны калектыв Лошніцкага сельскага клуба, настаўніку У. Карповіча, В. Мазынскага, Г. Анцупіча — актыўныя удзельнікі самадзейнасці Вялікастухаўскага сельскага клуба. Актыўны ўдзел у падрыхтоўцы раёнага фестывальна прынялі дырэктар Зямбінскай сярэдняй школы І. Лагімахаў, настаўнікі Дзедаўляцкай васьмігадовай школы Ю. Тарасевіч, Е. Тубалец, кінамахані М. Арлова, пільнаважатая С. Кішкурна і іншыя.

...МІНУС АРЫГІНАЛЬНЫ РЭПЕРТУАР

Узрослае творчае майстэрства самадзейных аматыраў, іх вялікую пачаць і любов да мастацтва, паказвае агляд мастацкай самадзейнасці, які адбываецца ў Нясвіжскім раёне. Фестывальны канцэрт пачаў Лявонвіччэ народны хор, лямі кіруе педагог музычнай школы Станіслаў Лагіновіч і канцэртмайстар Міхаіл Горын. Гэты калектыв з саракагодовам стажам з'яўляецца ў нашай рэспубліцы Рэпертуарнай скор. спявачкаў заумі мейсцовай школы А. Булгаў, трактарыст М. Гуль, калгаснікі П. Максимовіч, Б. Пракаповіч і другія. Прынікнёна выкананы харысты «Песня аб Беларускай рэспубліцы» У. Алоўніцава і «Сын вёску» С. Тулікава — лепшыя фестывальныя нумары. Удзельнікі мастацкай самадзейнасці Сноўскага

Дойгі час Барысаўскі раён лічыўся адстаючым у развіцці самадзейнага мастацтва. Раёны ж фестываль засведчыў бясспрэчныя зрухі. Праўда, пакуль што назіраецца пэўная аднабаковасць захапленняў.

У большасці сельскіх клубаў працуюць адзін-два гурткі: альбо хор, альбо драматычны калектыв (а часам і ўсе разам, бо маўляў, няма адпаведных спецыялістаў). Нельга, вядома, патрабаваць ад кожнага клуба, каб ён абавязкова ствараў калектывы на ўсіх жанрах мастацтва. Несправядліва, скажам, дэкараваць самадзейнасць калгаса «Чырвоны зорка» за тое, што няма акрабатаў. Чаго няма ў адным клубе, можа быць у другім. Але калі браць у маштабах раёна, то тут ужо зусім іншая справа. На Барысаўшчыне, напрыклад, сёння слаба развіта інструментальная музыка і харэаграфія. На раённым фестывалі не было ніводнага духавога аркестра і вельмі мала сцённых танцаў. Варта было б паказаць на фестывалі творчасць літаратурных гурткоў, мастацкую гімнастыку, выканаўтаў арыгінальных жанраў.

Сёння ў калгасах і саўгасах раёна гучыць каля 30 баянаў і акардэонаў, звыш 50 гармонікаў, шмат іншых музычных інструментаў, у горадзе працуе музычная школа. Кожны саракавы жыхар з'яўляецца ўдзельнікам мастацкай самадзейнасці.

І ўсё ж музычна граматыная баянасць ёсць толькі ў лічаных культурна-асветных установах. У раёне сустрапаюцца калгасныя бригады, аддзяленні саўгасаў, у якіх наогул адсутнічаюць нажытныя мастацкай самадзейнасці.

Такім чынам, першы тур фестывальна, які вядзецца, нічо не вырашыў усіх задач, звязаных з развіццём самадзейнага мастацтва ў раёне. Неабходна памножыць намаганні ўстаноў культуры і шырокай грамадскай з тым, каб яшчэ шырэй разгарнуць работу па выяўленню новых народных талентаў і выхаванню эстэтычнага густу працоўнаго вёскі.

Л. НЯВАРКА, старшы метадыст Мінскага абласнога Дома народнай творчасці.

Справа Зіна Манчык — выхаванка Баранавіцкага гарадскога прафесіянальна-тэхнічнага вучылішча, салістка самадзейнага хору. Песні у яе выкананы гучаць шчыра і задушына. Фота А. ПЕРАХОДА (БЕЛТА).

ФАРБЫ ДЗІЦЯЧАЙ ФАНТАЗІІ

Увесь дзень пакоі для самадзейных гурткоў Палаца культуры Мінскага камвольнага камбіната напоўнены званімі дзіцячымі галасамі. У палацы працуюць 13 дзіцячых гурткоў, займаюць іх больш 500 вучняў.

Днямі тут адкрылася выстаўка дзіцячых выяўленчага і прыкладнага мастацтва.

У сваіх малюнках юныя студэнты адлюстроўваюць гераізм савецкіх людзей у час Вялікай Айчыннай вайны (акварэлі «Чырвоная коніца» Сашы Анцуды, «Панфілаўцы» Валерыя Торганова, «За Ленінград» Алега Шукеніча), марца пра камічныя палёты (Ліян Ажар

і Ала Саргенава паказваюць на Афэстыцы свае малюнкы «На Месацы»).

Выклікаюць цікавасць работы з пластыліну. Выразныя кампазіцыі «Паранены салдат» Толькі Токараўскага, «Мушкетэры» Сашы Паломінава, Валодзя Маркоўскі паказвае людзей мірнай працы.

На справаздачнай выстаўцы дэманструецца больш 200 работ.

В. БАРЫСЕВІЧ, дырэктар Дома мастацкай самадзейнасці Мінскага абласнога савета прафсаюзаў.

Правільнае чаргаванне нумароў, не вельмі кантрастныя па змене мастацтва, у адной адбор тэатраў па іх тэматычнай накіраванасці — характэрная рыса рэпертуару многіх калектываў — удзельніцаў агляда ў Нясвіжы. На жаль, рэпертуар многіх хараў ансамбляў і салістаў не вызначаюцца сваёсабытнасцю, неаўтарнасцю. А між тым у раёне ёсць самадзейныя паэты, свае кампазітары, як Павел Каска, Іван Троска, Мікалай Карабейнікаў і ўдзельны выканаўцы іх твораў. Песні, створаныя на месцы, з'явілі б канцэрт больш яркім і самабытным.

А. РАДЗІЛАЎ, метадыст Рэспубліканскага Дома народнай творчасці.

«БЕЛАРУСЬ», ГОД ЮБІЛЕЙНЫ

раў беларускіх паэтаў, прысвечаных Уладзіміру Ільічу і роднай Камуністычнай партыі, кнігі «Выбраная лірыка» Я. Купалы і «З майго лепшага» Я. Коласа. Да юбілея мяркую выпусціць зборнік «Дзень паэзіі 1967 года».

У мінулым годзе выдавецтва пачало выпуск чатырохтомных збораў твораў А. Куляшова і М. Танка. У гэтым годзе выйдзе трыці і чацвёрты тамы. Уключаны ў план і рыхтуюцца да выпуску першыя тамы чатырохтомнікаў М. Лынькова і Я. Брыля, два тамы твораў А. Якімовіча, два тамы чатырохтомнага выдання твораў П. Пячонкі, а таксама адтомнікі М. Багдановіча, Ф. Багушэвіча, К. Булыні, С. Дзяржы, С. Грахоўскага, М. Грэмнікі, А. Зянона.

З гэтага года выдавецтва пачынае выпуск «Бібліятэкі Беларускай паэзіі».

Упершыню пасля вайны асобнай кнігай выйдзе аповесці С. Баранавіча «Межы» і «Новая дарога». Тама гэтых твораў — барацьба за калектывізацыю вёскі, сацыяльнае ператварэнні ў жыцці беларускага сялянства.

Барацьбе супраць фашысцкай захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны прысвечаны новыя творы І. Навуменкі «Вечер у сонсак», П. Няхя «Алешка-атаман», А. Марціновіча «Прасека».

Сучаснасці, духоўнаму росту савецкіх людзей, адноснаму чалавека да працы прысвечаны свае творы пісьменніка Кірэнка, М. Ражыты, І. Чыгрынш, П. Місько, В. Мыслівец, А. Савіцкі.

З новымі зборнікамі паэзіі выступяць М. Аўрамчык, М. Арошка, А. Бялявіч, Д. Бічэль-Зангетана, Н. Плівец, М. Дукса, А. Лойка, П. Махал, П. Прыходзька, А. Пысін, А. Русецкі і іншы.

Крытыка і літаратуразнаўства прадстаўлены кнігамі «Права на вершу» А. Клішч, зборнікам артыкулаў «Славы часу» Д. Паліткі, манарграфія «Аляксей Кулакоўскі» С. Гусака. Аб сваёсабытнасці і багачы нашых літаратурных традыцый гавораць у кнізе «Карэні маладога дрэва» А. Яскевіча.

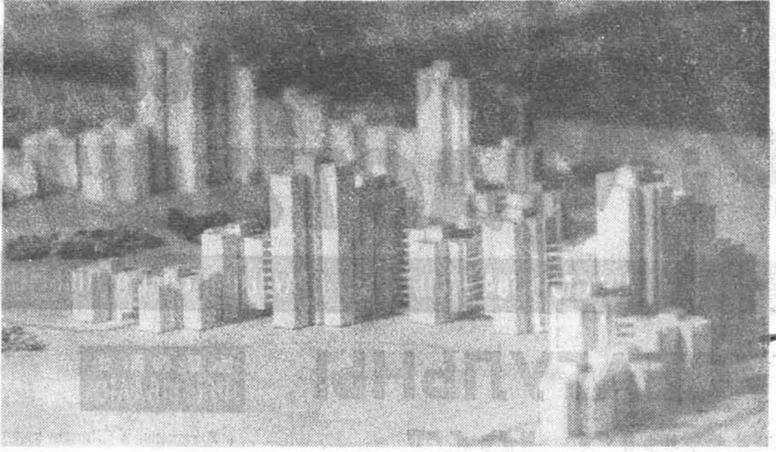
У гэтым годзе пачынаецца выданне серыі «Беларускія раманы». Першымі кнігамі гэтай серыі будуць раманы «На рэстанцы» Я. Коласа, «Люды на балоне» і «Подош навалнішчы» І. Мележа, «Сустраеннем на барыкедах» П. Пестрака, «За годам год» Ул. Карпава.

У перакладзе на беларускую мову сёлета выйдзе зборнік выбранных вершаў вядомай узбекскай паэтры Зулфіі, аповесць украінскага празаіка М. Алейніка «Лясы», зборнік

групаўскіх аповяданняў «Горны вадаспад», дакументальная аповесць С. Смірнова «Браская крэпасць».

Маленькі чытан і школьнікі маладшага і сярэдняга ўзростаў атрымаюць у 1967 годзе каля 70 новых кніг.

Заканчавецца рэдагаванне і мастацкае афармленне двух тамоў анталогіі Беларускай дзіцячай літаратуры. З цікавасцю, думачкай, дзіцяці чытан кнігу Віталія Вольскага «Падарожжы ў краіну беларусаў». На казанням самалёце ён зможа злятаць у далёкае мінулае, зрабіць падарожжа ў мясціны хваляючых гістарычных падзей, пазнавацца з жыццём і побытам нашых продкаў, з ростам і

На здымку — макет жыллёвага комплексу на 4000 жыхароў. Аўтар праекта — В. Забродзец.

У Кіеве адбыўся усеесаюзны агляд дыпломных праектаў студэнтаў архітэктурнай спецыяльнасці. У Доме архітэктара была разгорнута вялікая экспазіцыя работ новага атрыта спецыяліста — выпускніка 1966 года. Праекты даслаў каля 20 вышэйшых навучальных устаноў. Сярод іх — буйнейшы інстытут краіны: Маскоўскі архітэктурны, Ленінградскі і Кіеўскі інжынерна-будаўнічы інстытуты, на долю якіх прыпадала больш паловы выпуску архітэктараў у Савецкім Саюзе.

Агляд дыпломных праектаў паказаў высокую профэсійнальную падрыхтоўку новых кадроў архітэктараў. Студэнты-выпускнікі смела бярэцца за вырашэнне буйных горадабудаўнічых задань, праектуючы жылёвыя комплексы, грамадскія будынкі.

Добра выступілі на аглядзе выпускнікі нашата політэхнічнага інстытута. Усе піль работ, якія былі прадстаўлены на агляд, атрымалі дыпломы.

Лепшыя прызнаны праект «Жылёвы комплекс на 4000 жыхароў», распрацаваны дыпламантам В. Забродзец у агульнай тэме — праекце вучэбна-вытворчага комплексу інстытута Акадэміі навук БССР (пад кіраўніцтвам прафэсара А. Воінава і старшага выкладчыка Ф. Зверева). Праект адзначаны дыпламам II ступені.

В. Забродзец ужо не звычайна прамавітыя формы, а кривалялобныя. Уступы секцый даюць багатае пластычнае рэльефнае фасадаў і агульнага аб'ёму дома. Гэта дэталізацыя рознабачковай арыентацыі кватэр.

Дзякуючы такой пластыцы, рознай колькасці паверхав у асобных секцыях (ад чатырох да дзевяці) ствараецца выразная жыццёвая кампазіцыя, якая ўдала ўлічана ў акаляючы ландшафт.

Эксперыментальна-мастацкая лабораторыя інстытута «Беліцкі прамянец» распрацавала ўзоры вышэйшай для прадрэіямэстраў Міністэрства машовай прамысловасці. Сярод іх — закладкі, ручнікі, абрусі, а таксама выставачныя вырабы. На здымку — кіраўнік групы А. Анисовіч аглядае ўзоры.

Што ж прывабляе людзей у залах Пінскага краязнаўчага музея? Перша за ўсё — багатае экспазіцыя. У нас працуюць піль аддзелаў: прыродна-роднага краіны, гісторыі дарэвалюцыйнага і рэвалюцыйнага часу, гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага будаўніцтва. Пры музеі створана карцінная галерэя, каля размешчана ў асобным будынку.

Да 50-годдзя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі падрыхтавана будаўніцтва будзе рэканструкцыя. Над афармленнем яго працуе брыгада брэсцкіх мастакоў, якую ўзначальвае І. Філіцаў.

Карцінная галерэя стала спецыяльным цэнтрам эстаэтычнага выхавання працоўных гарада. У яе залах працуюць заняткі ўніверсітэта культуры, семінары па марксісцка-ленінскай эстаэтыцы, праводзіцца піянерскія зборы і іншыя мерапрыемствы.

Наша галерэя знаёміць наведвальнікаў з творамі рускіх і беларускіх мастакоў, вывучаючы мастацтвам братніх рэспублік. Наглядваючыца ў яе залах персанальныя выставы мастакоў-піянераў, тэматчныя выставы, выставы саваецкага эстампа мы паказвалі ў вёсках Валыча, Дамашчыцы, у пасёлку Меліцкіх. За мінулы год у карціннай галерэі пабывала каля 400 экскурсій, а ўсяго яе наведвала звыш 36 тысяч чалавек.

У БАРАВКОЎ, старшы навуковы супрацоўнік Пінскага краязнаўчага музея, М. ГЕЛЕР, г. Нова-Барысаў.

ПІНСКАМУ КРАЯЗНАЎЧАМУ — СОРАК ГОД

Споўнілася сорак год Пінскаму краязнаўчаму музею. За гад Савецкай улады ён ператварыўся ў адну з буйнейшых культурна-асветных устаноў Брэсцкай вобласці.

У 1926 г. тут у двух невялікіх пакоях было сабрано крху больш васьмісот экспанатаў і 163 кнігі. Сёння ж у музеі захоўваецца звыш 40 тысяч саюзаў рэканструкцыі экспанатаў, а бібліятэка налічвае каля чатырох тысяч кніг, сярод якіх нямаюць радкіх выданняў.

У 1930 годзе з экспазіцыі музея пазамеіліся 600 наведвальнікаў, а ў 1965 годзе — звыш 63 тысяч.

Што ж прывабляе людзей у залах Пінскага краязнаўчага музея? Перша за ўсё — багатае экспазіцыя. У нас працуюць піль аддзелаў: прыродна-роднага краіны, гісторыі дарэвалюцыйнага і рэвалюцыйнага часу, гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага будаўніцтва. Пры музеі створана карцінная галерэя, каля размешчана ў асобным будынку.

Да 50-годдзя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі падрыхтавана будаўніцтва будзе рэканструкцыя. Над афармленнем яго працуе брыгада брэсцкіх мастакоў, якую ўзначальвае І. Філіцаў.

Карцінная галерэя стала спецыяльным цэнтрам эстаэтычнага выхавання працоўных гарада. У яе залах працуюць заняткі ўніверсітэта культуры, семінары па марксісцка-ленінскай эстаэтыцы, праводзіцца піянерскія зборы і іншыя мерапрыемствы.

Наша галерэя знаёміць наведвальнікаў з творамі рускіх і беларускіх мастакоў, вывучаючы мастацтвам братніх рэспублік. Наглядваючыца ў яе залах персанальныя выставы мастакоў-піянераў, тэматчныя выставы, выставы саваецкага эстампа мы паказвалі ў вёсках Валыча, Дамашчыцы, у пасёлку Меліцкіх. За мінулы год у карціннай галерэі пабывала каля 400 экскурсій, а ўсяго яе наведвала звыш 36 тысяч чалавек.

У БАРАВКОЎ, старшы навуковы супрацоўнік Пінскага краязнаўчага музея, М. ГЕЛЕР, г. Нова-Барысаў.

РАСІЯ застанецца адзінаю крапай без крхна... Піль цару пасля за бойства Грыгорыя Распуціна М. Маклаюва. Калі ўлічыць, што пад словам «Расія» ён меў на ўвазе дынастыю Раманавых і трон, дык варта, бадай, прызначыць, што расстраляны пасля Кастрычніка дырэктар дэпартаменту галіцыі князь сваё думкі даволі вобразна.

Крх і купал. Мэлатам гісторыі яны былі распуцінцы на вавалі ўсёнароднага гневу і абурэння. Крх аб'явіў немінучы. «Распуцін не раз казаў, што з яго смерцю рухне трон і загіне дынастыя Раманавых. Выдаючы, у гэтым дзікім і раз'юшаным чалавеку было тое змроннае прадчуванне бяды, якое бывае ў сабак перад смерцю ў доме, і ён памёр з жахлівай цяжкасцю — апошні абаронца трона, мужык, наакард, апантаны іоўер».

Так сказана ў рамане А. Талстога «Блуканне па пакутах». Таксама вобраз — «сабака ў доме перад смерцю».

«Магчыма, сярод знаўцаў мемуараў таго часу знойдзецца нямаюць такіх, хто не прызнае Распуціна ў тэлеспектэклі Мінскай студыі. Ні ідэальнай постаці, ні прыгажосці твару, ні ўмення хадзіць па гасцін-ных паланах лепш за любога цардворца... Замест таго — азылава пачара, нейкае вільнае страхоеце. Суступіўшыся, бомам, нібыта таранам прастору, яно ўваралася прыкладна на экран, піло, рыгала, рохкала пшчотай і рыкала твэвам. І — нічола. Фрэйліну, дворнічы-ху, бржывых дзюлюк, авантурыстаў і міністраў. І ніхто гэты — самае галоўнае ў страхоеце, якое звалася Распуціным. Нюх — кампас, нюх — лакатар. Сабацы нюх!»

Не ведаю, якую сізну выбраць, каб паказаць, накойні густа, нібыта не пэндэле, а вехіем клэдзе артыст Раман Філіпаў фарбы на экран, маючычы нам вобраз распуцінчыны. Магчыма, тую, дзе ржысёр уеў славутою «Блху» Мусарскага — Шаліяна, і Распуцін нібыта ад псці спаханіўся, і не завшчоту, як сказана ў рэмарцы А. Талстога, а зарок:

«Вось я з-за чаго спаць не магу!.. Аказваецца, яго ўкісла вялікая блху — сам старшын савета міністраў Шцюрмер («Старынашка павінен па вярочачы хадзіць, а ён сам стаў скакаць»).

А потым, прагнаўшы Шцюрмера, ён хрумтае агурком і пад грамафоннага «Камарынскага» пачынае камарылы са змеюаю міністраў. Радаць змрочнай сілы ўнімае яго плечы ў такт мелодыі. Страхоеце пляскае ў ладзі, святкуючы сваю магучасць... А воць... Памятаецца, якая ў іх свінчова, нярадасна радасць.

Ці сізну перад смерцю, калі прыходзіць з запрашэннем князь Юсуаў. Распуцін прадчувае нядобрае. У яго вачах — сум вакудава. Беспамылковасць нюху падказвае яму, што там яго чакае згряя драпежнікаў. Наршце, ён нібыта ад болю, па-звырнату звыне з патрэльнай малюбо ўслед Юсуаў.

«Пастой, ты што надумаў?.. І зацкавана схліць галаву. І ў асабніку Юсуава ўся сцена ржысёрам пастаючы і артыстам будуючы на прапанаванай аўтарам вобразнай аналогіі Распуціна з «сабакам перад смерцю» ў доме». Ён нічола паветра і гаспадара, прюжыня і царкі, трывожына азіраецца, гатовы ў конны мhg сам учыніць у глотку ці магучым скачком вырвацца адсюль. А потым, атручаны, прастраляны, праўдлае зноў жа сабакучы жывучасці, і гэтак жа, як павіўся на экран,

знікне, а сабакаў саваецкага ўслед Юсуаў. Распуцін прадчувае нядобрае. У яго вачах — сум вакудава. Беспамылковасць нюху падказвае яму, што там яго чакае згряя драпежнікаў. Наршце, ён нібыта ад болю, па-звырнату звыне з патрэльнай малюбо ўслед Юсуаў.

«Пастой, ты што надумаў?.. І зацкавана схліць галаву. І ў асабніку Юсуава ўся сцена ржысёрам пастаючы і артыстам будуючы на прапанаванай аўтарам вобразнай аналогіі Распуціна з «сабакам перад смерцю» ў доме». Ён нічола паветра і гаспадара, прюжыня і царкі, трывожына азіраецца, гатовы ў конны мhg сам учыніць у глотку ці магучым скачком вырвацца адсюль. А потым, атручаны, прастраляны, праўдлае зноў жа сабакучы жывучасці, і гэтак жа, як павіўся на экран,

У балетнай студыі пры Гродзенскім Доме народнай творчасці займаюцца хлапчкі і дзяўчынкі дашкольнага і малодшага школьнага узросту. Для юных танцораў абсталяваны танцавальны клас. Прайдзе час, і можа, многія з іх будуць выступаць на канцэртных сценах.

На здымку — заняткі ў балетнай студыі.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

У ВОБРАЗАХ І ДАКУМЕНТАХ

НАТАТКІ ПРА ТЭЛЕСПЕКТАКЛЬ «КРАХ»

калі ад смерці Грыгорыя Распуціна дакладвае дарчыні міністр унутраных спраў Пратаполаў, нібыта мімаходзе, праславілае дэталі: «Застаецца, — кажа ён, — нявысветлены адзін з саўдзельнікаў забойства і затым труп застрэленага сабакі, знойдзены ў палацы перад рашоткай». Не ведаю, магчыма гэта — падрабязнасць дакумента. Аднак у п'есе яна выкарыстана аўтарам, вядома ж, не дзеля дакумэнтальнасці. Тым больш, што літаральна побач з ёю, перад гэтым, А. Талстой дае царыцы Аляксандры Федараўне дзве фразы, раздзілаваны на трагічны пафас. Яна пытае Пратаполава:

«Што здэіснена над нашым святым дзіткам?» — Дзе знойдзены астанкі нашага святаго дзітка?»

У тэлеспектэклі абзедзе гэтыя фразы нібыта набіраюцца курчывым. Асабліва словы «святая», «святая», Царыца вымаўляе іх з закланіанне. А потым махнальна, з недаўменнем, болам, паўтарае ўслед за Пратаполавым:

«Труп сабакі?.. І трагічны прытомнасць. ...Тут я мушу прыгадаць размову, пачутую пасля трансляцыі тэлеспэраў.»

«А як было ў сапраўднасці — царыца верыла, што Распуцін сапраўды святы?» — Вядома... «А як жа ў спектаклі — хвіла яна магла паверыць у такую хітасць такога вое Распуціна, нават пры гранічнай яе схільнасці да містыкі?»

Пытанне слухачае і патрабуе абавязковага адказу. Мне думецца, да, што як у вобразе Распуціна артыст Раман Філіпаў мець за ўсё дбаў аб партрэтным падабстве, так і артыстка Зінаіда Браварская, выканаўца ролі царыцы, першым сваім клопатам злыла раскрывіць ідэй аўтара, а не ўзнаўленне на сцэне дакладнага біяграфіі апошняй рускай імператрыцы. А для аўтара галоўнае, што Аляксандра Федараўна была найбольш актыўнай, дзейнай манархісцкай, якая дзеля ўмацавання трона была гатовая пайсці на ўсё. Распуцін перш за ўсё ёй быў патрэбен як асоба з тонкім нюхам на людзей, адданых цароне і дынастыі. На святасці ж яго царыца так настойвае (я зноў падкрэслваю, што размова — пра п'есу А. Талстога), бо «купала патрэбен крх», а німб святаго павінен надаваць парадкам аіца Грыгорыя аўтарытэт нібесных указаўняў.

Заўважце, у А. Талстога Распуцін нідзе не паказаны як майстра містыфікацыі. Ён усюды — хліст і дзейнічае больш нахрапам, чым хітрацю. Нават перад самой царыцай. Пра яго цуды і працоты гавораць іншыя, — не важна, вераць у іх ці не. Мне думецца, што ў такой трактоўцы больш гістарычнай праўды, чым у дакладным узнаўленні характараў і біяграфіі царыцы. І калі артыстка З. Браварская паказвае нам ліхаманавы намаганні Аляксандры Федараўны ўмацаваць над купалам дынастыі крхку ўдальнай святасці, я ў гэтым бачу пэўны сэнс і разуменне ржысёра Віктара Карпілава ў яго святонам адмаўленні ад здынае ў п'есе сцэны містыфікацыі — сізны «перасялення» душы Распуціна ў аблічча Пратаполава. Дарчыні, гэта — адзіная купюра ў п'есе, калі не лічыць нязначных скарачэнняў фраз і тэкставых пераставанак, выкліканых хутэй пастаювача-тэхнічнымі магчымамі, чым імкненнем акнебудзь перасясаваць змест. Напэўна, ржысёр тут вырашаў, што ні Пратаполаў, ні Вырубавай, ні імператрыцы няма патрэбы містыфікаваць адзін аднаго. І вельмі натуральна, што распуцінскія словы «апамытайся, бярэ ўладу, бярэ дзяржаву, адзіна венчаносна...», — царыца ўспамінае як запавет, яны цяпер гучаць як яе клятва.

Там ржысёр і выканаўчы ролі перамагоў там, дзе яны ідуць за логікай і праўдай п'есы. І перамагоў такіх у пастаючы німаг.

Фігура імператра... Хто мог надумаць, што артыст Віктар Тарасаў так ярка паўстане перад намі ў гэтым вобразе? Наршце, ці Тарасаў гэта? Бывае ён роўным, праўда, але ж заўсёды «шоў ад сабе». А тут ні інтанацыі, ні позіркы, ні жэстам ні разу не тое што не паўтарыўся, а нават не азначыў, што Гірае ролю ён. Дзівосна пераўвасабленне! Узяты новы, наіскладанейшы бар'ер акцёрскага майстэрства, за якім, здаецца, няма нічога немагчымага.

Цар — млявы, перашучы, добра і ні навошта было пры гэтым так часта адзірацца на пэтрававані, пра якія мы ўспамінаем сёння з усмешкай, на крхтату, якая ацэньвала мастацін твор да тым, што ён хадзеўся ў ім бачыць, а не па тым, што ў ім ёсць... Ші не перастрахоўкай ад гэтай крытыкі трыццяцігадовай даўнасці выклікана з'яўленне ў тэлеспектэклі шматлікіх і часта супярэчлівых каментарыяў да п'есы, куплетаў, кінахронікі?..

Ну добра — перад трансляцыяй вы далі слова гісторыку, які сказаў пра п'есу, коратка напамінуў аб тым часе. І даволі. Даверце астаняе само п'есе, спэнтэклію. На вошта блятаць мастацін вобраз з дак у м е і т а л ь н ы й стужкай кінахронікі? Навошта пры вухадзе артыста Р. Янкоўскага ў вобразе Юсуава казаць, што ён і дагэтуль яшчэ жыве ў Парыжы? Хто жыве — мастацін вобраз? Гэта ж, прабачце, проста неіспыменна. Да таго ж вы, прэтан-дуючы на «дакумен-табудаўчае тую ма-стакую праўду», што дасягнута самімі ваі ў асвабодзі п'есы.

Напрыклад, сізны, дзе Распуцін стаіць царыцу на калені. Яна чытаецца даволі пэўна: траба, ратаваць дынастыю, і ад Распуціна — загад царыцы браць на сабе карону, бо цар — слабы. Загад і згода. Змова (прыгадзіце аўтарскую назву п'есы). А ў каментарыі гучаць разнаві аб тэоры адноснасці, аб Цыялюўскім... Маўляў, як сумясціць дваццаты век з рэлігійнымі забавонамі... Згадзіцеся, што каментарый тут не ўдакладняе, а скажыце сэнс. Дарчыні, погляд Карпілава-каментарыя амаль заўсёды аказваецца павярхоўным, дробным у параўнанні з поглядам Карпілава-ржысёра. Калі Карпілаў-ржысёр усюды ў трактоўцы пераважаў разуменнем за герою п'есы, дык Карпілаў-каментарыя часам у сваёй апыцці гістарычных з'яў і падлімаецца да іх узроўню. Воем скажым, праблема голаду. Хлеб даў, — гаворыць каментарыя. І да даў, — у кулакоў. Але ў царыцу не было сіль, каб узвіль яго. Узвіль? Ды так пытанне пры царызме не магло і ставіцца! А супярэчнасць таго часу была ў іншым: царызм не толькі з'яўляўся ворагам народа, ён змянаў і развіццю капіталізму, росту гандлю. Гэта ёсць у п'есе — там, дзе Пратаполаў прапануе імператраў даць большую свабоду прыватнай ініцыятыве гандляроў.

Каментарый у спалучэнні з кінахронікай увесч час нібыта хоча ператварыць твор А. Талстога ў п'есу-дакумент. Тады давайце ўсё — дакумэнтальна! Не прыводзьце Аляксандра Блока на пасяджанне Надзвычайнай следчай-камісіі! 6 мая 1917 года, бо ў гэты дзень ён толькі атрымаў на тэлефоне прапанову і толькі 8 мая быў прызначаны галоўным рэдактарам савецкай графічнай справы і гэтай камісіі. Дабавіўся партрэтнага падабства не толькі ў абліччы Мікалая II, а ў абмалеўцы іншых — Вырубавай, Распуціна, царыцы. Дакладна ўзнаўляюць іх характары. Не рабце дурнем Пратаполава. І ўжо ніякім чынам не кажыце ў каментарыях, што Вырубаву і царыцу ў іх пазедзі ў стаўку не цікавілі ваенныя справы. Не дазваляйце генералам уваходзіць у шынлях у пайкой да царыцы, знайдзіце на ролю пэручына артыста больш рознага, каб мы маглі паверыць, што ён не патоне ў ботах і футры Распуціна. І гэтак далей, і да таго падобнае.

І потым, як спалучыць з дакумэнтальнасцю куплеты? Яны ідуць ад брахтэўскіх зонгаў. Калі паміж Талстым і «воптам дакумэнтальнай драмы» не такая ўжо вялікая адлегласць, дык тут — дыстанцыя невяміральных. — Талстой і Брэхт.

Наўвэй, свой тэлеспектэклі Беларускай студыі падтрымвала не для адзінага паказу. Таму мне хочацца закончыць размову пытаннем: а ці нехта яго вывазіць ад каментарыяў, куплетаў, плёнак, ад ілюстрацыйных спеваў, якія толькі перапыняюць дзеянне?

Гістарычны фон, пра які так клапціліца на студыі, ёсць у самой п'есе, — настольны, каб было занада ад здынае валтузі ў паладах. Слова «рэвалюцыя» і многія яго сінонімы увесч час гучаць у вусных пераонажаў. І ўся атмасфера падаеі у п'есе прасіянута надыходам сэнс, набліжэннем новага.

А каб падмацаваць такую прапанову прыкладам, спамінае на пастаючы п'есы А. Булгакава «Дні Турбіных», якую без усляхкіх каментарыяў вірнуў на сцэну тэатр ім К. Станіслаўскага, а зараз зноў ставіць МХАТ. Здавалася б, там ёсць нябывалы больш сур'эальны паказ, чым у гэтым пагэбелі пераважываючы п'есы, і пакуты. А гадэчы ўсё разуменне правільна.

Час ужо верыць гледчам.

Георгій КОЛАС.

Недастаткова прадумвае вобразную задану твораў В. Казачніка, які працуе над індустрыяльнай тэмай, пшчучы непасрэдна з прыроды. У выніку атрымліваюцца толькі павярхоўныя варыяцыі («На суперфасфатным», «Новабудуці Гомеля»).

Не зусім зная па аўтарскім задуме «Вясна» М. Казачніка, а «Пільж» Я. Мінявіцкага з вялікай колькасцю фігур брудны па жывявісці і мае прагнэсці ў меланю. Другая ж работа Я. Мінявіцкага — вырашчана з пэўным выкарыстаннем драматычнай п'есы. Разам з ржысёрам мы вшчумем мастака М. Карпука і пастаювачую частку студыі, якой будзе складана ўзнавіць карціну прыдворнага побыту ў такім пераканаўчым выглядзе.

А цяпер, сказаўшы па шчырасці пра добрае, я мушу выказацца і пра тое, што, на мой погляд, увайшло ў твор на меркаваных, магчыма, і зразумелых, аднак такіх, якія зусім не маюць дачынення да п'есы.

Вядома, што ў канцы дваццатай і ў трыццатай гады гэты твор падаў пад агонь крытыкі. «Змова імператрыцы» сур'эзна абнававачалася ў «камерным» вырашэнні тэмы, у тым, што аўтар п'есы не даў на сцэне непасрэдна рэвалюцыйна-га фону, і ў іншых «грахах» падобнага плана.

Час цяпер іны, стаў больш «дарэчным» наш падыход да з'яў літаратуры і мастацтва. І добра, што Беларускае тэлебачанне вірнула нам адзін з лепшых твораў А. Талстога, хай пад іншай назвай. Толь-

кі работа дзееца сыраватай (аўтар, дарчыні, працявае працу над ёй).

С. Гарачаў выставіў палатно «Вечар. 3 ледзі». Сюжэт — просты. У шпіль летні вечар ад лэдзі, размешчанай ля возера, ідзе маладая жанчына з малым на руках. Задні план з густым лесам на паторох здымае златым закладчыкам сінца. Цёмнасіня пляма жаночай сукенкі тонка кантрастуе з ярка асветленым пейзажам. Адчуваецца зручцы аўтара, добра знаёмства са спадчынай Рэрыка, Пятрова-Водкіна, Фурматарасці. Добра напісаны пейзажы, прыгожа намалеваныя фігуры меці з дзіцем — і ўсё ж карціна не атрымалася. Калі глядзіш на палатно — бачыш, што зямля самадэлюючыца ўвага да пошукаў выяўленчых сродкаў. Усе кампаненты ў рабоце майстэрскага, а думкі недастаткова глыбока увасоблены ў вобразнай тканіне.

Павяліка, калі мастак бярэцца за тэму вялікага грамадскага гучання. Але недарэваліна, калі вырашае ён яе без асаблівага нахатнення і майстэрства, па ўжо знаёмых рэцэптах, а то і проста слаба. Карціна Ф. Мазурова «Сустрача ў лесе» (Ленін з дзецьмі) не вытрымлівае сур'эальнай крытыкі. Яна слабая і па задуме, і па кампа-

зіцы. Недастаткова прадумвае вобразную задану твораў В. Казачніка, які працуе над індустрыяльнай тэмай, пшчучы непасрэдна з прыроды. У выніку атрымліваюцца толькі павярхоўныя варыяцыі («На суперфасфатным», «Новабудуці Гомеля»).

Не зусім зная па аўтарскім задуме «Вясна» М. Казачніка, а «Пільж» Я. Мінявіцкага з вялікай колькасцю фігур брудны па жывявісці і мае прагнэсці ў меланю. Другая ж работа Я. Мінявіцкага — вырашчана з пэўным выкарыстаннем драматычнай п'есы. Разам з ржысёрам мы вшчумем мастака М. Карпука і пастаювачую частку студыі, якой будзе складана ўзнавіць карціну прыдворнага побыту ў такім пераканаўчым выглядзе.

А цяпер, сказаўшы па шчырасці пра добрае, я мушу выказацца і пра тое, што, на мой погляд, увайшло ў твор на меркаваных, магчыма, і зразумелых, аднак такіх, якія зусім не маюць дачынення да п'есы.

Вядома, што ў канцы дваццатай і ў трыццатай гады гэты твор падаў пад агонь крытыкі. «Змова імператрыцы» сур'эзна абнававачалася ў «камерным» вырашэнні тэмы, у тым, што аўтар п'есы не даў на сцэне непасрэдна рэвалюцыйна-га фону, і ў іншых «грахах» падобнага плана.

Час цяпер іны, стаў больш «дарэчным» наш падыход да з'яў літаратуры і мастацтва. І добра, што Беларускае тэлебачанне вірнула нам адзін з лепшых твораў А. Талстога, хай пад іншай назвай. Толь-

кі работа дзееца сыраватай (аўтар, дарчыні, працявае працу над ёй).

С. Гарачаў выставіў палатно «Вечар. 3 ледзі». Сюжэт — просты. У шпіль летні вечар ад лэдзі, размешчанай ля возера, ідзе маладая жанчына з малым на руках. Задні план з густым лесам на паторох здымае златым закладчыкам сінца. Цёмнасіня пляма жаночай сукенкі тонка кантрастуе з ярка асветленым пейзажам. Адчуваецца зручцы аўтара, добра знаёмства са спадчынай Рэрыка, Пятрова-Водкіна, Фурматарасці. Добра напісаны пейзажы, прыгожа намалеваныя фігуры меці з дзіцем — і ўсё ж карціна не атрымалася. Калі глядзіш на палатно — бачыш, што зямля самадэлюючыца ўвага да пошукаў выяўленчых сродкаў. Усе кампаненты ў рабоце майстэрскага, а думкі недастаткова глыбока увасоблены ў вобразнай тканіне.

Павяліка, калі мастак бярэцца за тэму вялікага грамадскага гучання. Але недарэваліна, калі вырашае ён яе без асаблівага нахатнення і майстэрства, па ўжо знаёмых рэцэптах, а то і проста слаба. Карціна Ф. Мазурова «Сустрача ў лесе» (Ленін з дзецьмі) не вытрымлівае сур'эальнай крытыкі. Яна слабая і па задуме, і па кампа-

зіцы. Недастаткова прадумвае вобразную задану твораў В. Казачніка, які працуе над індустрыяльнай тэмай, пшчучы непасрэдна з прыроды. У выніку атрымліваюцца толькі павярхоўныя варыяцыі («На суперфасфатным», «Новабудуці Гомеля»).

Не зусім зная па аўтарскім задуме «Вясна» М. Казачніка, а «Пільж» Я. Мінявіцкага з вялікай колькасцю фігур бруд

ЧАКЛІСЫ

ПОЛЬМЯ БЕЛАРУСЬ МАЛАДОСЦЬ

«ПОЛЬМЯ». Студэнцкі нумар часопіса крыву незвычайна — ён «патаўсцае»: з новага года, як вядома, часопіс значна павялічыўся ў аб'ёме.

Адкрываецца ён пазмай Міколы Аўрамчына «Вольнаўскія спевы». Змешчаны тамсама вершы Рыгора Барадулліна, Уладзіміра Скарыпкіна, Міхася Калачынскага і Алега Лойкі.

«Малодосць» — гэта пачатак рамана Міколы Лобка «Гарады Устрыны», «Лісты календара» Максіма Танка, шэраг палітычных аповесцей і фрагменты аповесці Крыстыны Жывульскай «Годы вяду» і пераказана Анатоля Клышкі. З новым апавяданнем «Снежань» выступае Аляксандр Наўроцкі, Уладзімір Калеснік змяшчае «Партрэт друга» — пра заўвагу Валевскай школы, а матара кранаванай справы Міхаіла Петрыневіча.

Пад рубрыкай «Беларуская літаратурна-навукова» змешчаны нататкі Анатоля Вірцінскага пра першы зборнік вершаў Васіля Зуенка, Міколы Куснікова, Анатоля Сербантовіча, Міколы Маліну, Хведара Чарні, Аўгустіна Кавалюка, Анатоля Каналелькі, Івана Салавейкі піша пра этнографію і фальклорна-даследчыца рэчыцкага Палесся Часлава Пяткевіча. З рэцэнзіяў выступаюць Федар Яфімаў — на кніжку вершаў В. Манарэвіча «Мерыдзіны і паралелі», Уладзімір Юрэвіч — на новы зборнік аповесцей апавяданняў Б. Сячані, Аляксей Русецкі — на кніжку вершаў І. Ласіова, Барыс Лапаў піша пра кніжку Арсена Ліса «Браніслаў Тарашкевіч».

«Казаннем дарожкі ўмейце» — так называецца гутарка за круглым сталом «Малодосць».

Пад рубрыкай «Наш родны край» змешчаны матэрыялы да 900-годдзя Шышы.

Дружыцца ў нумары рэцэнзіі на кніжку вершаў Анатоля Вірцінскага «Тры цішыні», зборнік аповесцей і апавяданняў Барыса Сячані «Пакуль не развідае», Яўлія Рамановіча «Расказвае аб пазедзі» Яні Купалы ў Грозно, Ганна Курчова ў артыкуле «Гэта песня наша» піша аб творчасці Адама Русака.

Шмат цікавага знойдзена ў часопісе аматараў шахмат і гумару. «БЕЛАРУСЬ». Як заўсёды ў часопісе шмат цікавага публіцыстычнага. У артыкуле «Творцы багацця» Н. Чыпіс расказвае пра кандыдата тэхнічных навук В. Шабенку, якая працуе ў Інстытуце меліярацыі Акадэміі навук БССР. Пра музей гісторыі Беларускай вайны піша І. Кармалітаў, аб першых поспехах у мірным будаўніцтве на Беларусі пасля грамадзянскай вайны расказвае А. Сідарэвіч у артыкуле «За Ім, за хлеб». У артыкуле «Ад праміа да лінгвістычнага» К. Шышына расказвае пра будаўніцтва Славян-Шышынскага ГЭС. Журналіст М. Параневіч у нарысе «3 існай доляй заручоныя» піша пра эканамічны і культурны дасягненні калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна. Міхася Калачынскага расказвае аб сваёй пасадзе ў Манголіі.

Шмат у часопісе літаратурна-навуковых матэрыялаў. З новымі вершамі выступае Янка Непачаловіч. Пад рубрыкай «3 літаратурна спадчыны» змешчаны вершы Януба Коласа. Пра прадстаўлена апавяданнем Я. Чырыкова «Траўнік» і абразамі І. Чырыкова, гумарыстыка І. Чырыова «Бацькава прыказка».

У часопісе дружыцца рэцэнзіі на раманы Ільі Гурскага «Вечер венку», на зборнік вершаў Кірэні «Цёплая радуга», на кніжку Ю. Пшыркова «А. Я. Багдановіч».

У нумары можа знайсці і шмат іншых матэрыялаў.

У нумары рэцэнзіі на кніжку вершаў Анатоля Вірцінскага «Тры цішыні», зборнік аповесцей і апавяданняў Барыса Сячані «Пакуль не развідае», Яўлія Рамановіча «Расказвае аб пазедзі» Яні Купалы ў Грозно, Ганна Курчова ў артыкуле «Гэта песня наша» піша аб творчасці Адама Русака.

Шмат цікавага знойдзена ў часопісе аматараў шахмат і гумару. «БЕЛАРУСЬ». Як заўсёды ў часопісе шмат цікавага публіцыстычнага. У артыкуле «Творцы багацця» Н. Чыпіс расказвае пра кандыдата тэхнічных навук В. Шабенку, якая працуе ў Інстытуце меліярацыі Акадэміі навук БССР. Пра музей гісторыі Беларускай вайны піша І. Кармалітаў, аб першых поспехах у мірным будаўніцтве на Беларусі пасля грамадзянскай вайны расказвае А. Сідарэвіч у артыкуле «За Ім, за хлеб». У артыкуле «Ад праміа да лінгвістычнага» К. Шышына расказвае пра будаўніцтва Славян-Шышынскага ГЭС. Журналіст М. Параневіч у нарысе «3 існай доляй заручоныя» піша пра эканамічны і культурны дасягненні калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна. Міхася Калачынскага расказвае аб сваёй пасадзе ў Манголіі.

Шмат у часопісе літаратурна-навуковых матэрыялаў. З новымі вершамі выступае Янка Непачаловіч. Пад рубрыкай «3 літаратурна спадчыны» змешчаны вершы Януба Коласа. Пра прадстаўлена апавяданнем Я. Чырыкова «Траўнік» і абразамі І. Чырыова, гумарыстыка І. Чырыова «Бацькава прыказка».

У часопісе дружыцца рэцэнзіі на раманы Ільі Гурскага «Вечер венку», на зборнік вершаў Кірэні «Цёплая радуга», на кніжку Ю. Пшыркова «А. Я. Багдановіч».

У нумары можа знайсці і шмат іншых матэрыялаў.

У нумары рэцэнзіі на кніжку вершаў Анатоля Вірцінскага «Тры цішыні», зборнік аповесцей і апавяданняў Барыса Сячані «Пакуль не развідае», Яўлія Рамановіча «Расказвае аб пазедзі» Яні Купалы ў Грозно, Ганна Курчова ў артыкуле «Гэта песня наша» піша аб творчасці Адама Русака.

Шмат цікавага знойдзена ў часопісе аматараў шахмат і гумару. «БЕЛАРУСЬ». Як заўсёды ў часопісе шмат цікавага публіцыстычнага. У артыкуле «Творцы багацця» Н. Чыпіс расказвае пра кандыдата тэхнічных навук В. Шабенку, якая працуе ў Інстытуце меліярацыі Акадэміі навук БССР. Пра музей гісторыі Беларускай вайны піша І. Кармалітаў, аб першых поспехах у мірным будаўніцтве на Беларусі пасля грамадзянскай вайны расказвае А. Сідарэвіч у артыкуле «За Ім, за хлеб». У артыкуле «Ад праміа да лінгвістычнага» К. Шышына расказвае пра будаўніцтва Славян-Шышынскага ГЭС. Журналіст М. Параневіч у нарысе «3 існай доляй заручоныя» піша пра эканамічны і культурны дасягненні калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна. Міхася Калачынскага расказвае аб сваёй пасадзе ў Манголіі.

Шмат у часопісе літаратурна-навуковых матэрыялаў. З новымі вершамі выступае Янка Непачаловіч. Пад рубрыкай «3 літаратурна спадчыны» змешчаны вершы Януба Коласа. Пра прадстаўлена апавяданнем Я. Чырыкова «Траўнік» і абразамі І. Чырыова, гумарыстыка І. Чырыова «Бацькава прыказка».

У часопісе дружыцца рэцэнзіі на раманы Ільі Гурскага «Вечер венку», на зборнік вершаў Кірэні «Цёплая радуга», на кніжку Ю. Пшыркова «А. Я. Багдановіч».

У нумары можа знайсці і шмат іншых матэрыялаў.

У нумары рэцэнзіі на кніжку вершаў Анатоля Вірцінскага «Тры цішыні», зборнік аповесцей і апавяданняў Барыса Сячані «Пакуль не развідае», Яўлія Рамановіча «Расказвае аб пазедзі» Яні Купалы ў Грозно, Ганна Курчова ў артыкуле «Гэта песня наша» піша аб творчасці Адама Русака.

Шмат цікавага знойдзена ў часопісе аматараў шахмат і гумару. «БЕЛАРУСЬ». Як заўсёды ў часопісе шмат цікавага публіцыстычнага. У артыкуле «Творцы багацця» Н. Чыпіс расказвае пра кандыдата тэхнічных навук В. Шабенку, якая працуе ў Інстытуце меліярацыі Акадэміі навук БССР. Пра музей гісторыі Беларускай вайны піша І. Кармалітаў, аб першых поспехах у мірным будаўніцтве на Беларусі пасля грамадзянскай вайны расказвае А. Сідарэвіч у артыкуле «За Ім, за хлеб». У артыкуле «Ад праміа да лінгвістычнага» К. Шышына расказвае пра будаўніцтва Славян-Шышынскага ГЭС. Журналіст М. Параневіч у нарысе «3 існай доляй заручоныя» піша пра эканамічны і культурны дасягненні калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна. Міхася Калачынскага расказвае аб сваёй пасадзе ў Манголіі.

Шмат у часопісе літаратурна-навуковых матэрыялаў. З новымі вершамі выступае Янка Непачаловіч. Пад рубрыкай «3 літаратурна спадчыны» змешчаны вершы Януба Коласа. Пра прадстаўлена апавяданнем Я. Чырыкова «Траўнік» і абразамі І. Чырыова, гумарыстыка І. Чырыова «Бацькава прыказка».

У часопісе дружыцца рэцэнзіі на раманы Ільі Гурскага «Вечер венку», на зборнік вершаў Кірэні «Цёплая радуга», на кніжку Ю. Пшыркова «А. Я. Багдановіч».

У нумары можа знайсці і шмат іншых матэрыялаў.

У нумары рэцэнзіі на кніжку вершаў Анатоля Вірцінскага «Тры цішыні», зборнік аповесцей і апавяданняў Барыса Сячані «Пакуль не развідае», Яўлія Рамановіча «Расказвае аб пазедзі» Яні Купалы ў Грозно, Ганна Курчова ў артыкуле «Гэта песня наша» піша аб творчасці Адама Русака.

Шмат цікавага знойдзена ў часопісе аматараў шахмат і гумару. «БЕЛАРУСЬ». Як заўсёды ў часопісе шмат цікавага публіцыстычнага. У артыкуле «Творцы багацця» Н. Чыпіс расказвае пра кандыдата тэхнічных навук В. Шабенку, якая працуе ў Інстытуце меліярацыі Акадэміі навук БССР. Пра музей гісторыі Беларускай вайны піша І. Кармалітаў, аб першых поспехах у мірным будаўніцтве на Беларусі пасля грамадзянскай вайны расказвае А. Сідарэвіч у артыкуле «За Ім, за хлеб». У артыкуле «Ад праміа да лінгвістычнага» К. Шышына расказвае пра будаўніцтва Славян-Шышынскага ГЭС. Журналіст М. Параневіч у нарысе «3 існай доляй заручоныя» піша пра эканамічны і культурны дасягненні калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна. Міхася Калачынскага расказвае аб сваёй пасадзе ў Манголіі.

Шмат у часопісе літаратурна-навуковых матэрыялаў. З новымі вершамі выступае Янка Непачаловіч. Пад рубрыкай «3 літаратурна спадчыны» змешчаны вершы Януба Коласа. Пра прадстаўлена апавяданнем Я. Чырыкова «Траўнік» і абразамі І. Чырыова, гумарыстыка І. Чырыова «Бацькава прыказка».

СКРЫПКА ТУХАЧЭУСКАГА

Грае скрыпка,
Выкрасвае гукі
З дунак,
Сэрца, імкненні гарачыя.
Я заплюскаю вочы...
І рыкі
Скрыпача незвычайнага баю.

Бачу рукі,
Што лашчылі люба
Грыву конскую на прывале
І цуглянку халодную ў зубы
Па трызве каню падавалі.

Шаблю вострую
Перад палкамі
Неслі ў бой,
Сонца сталло забраўшы,
І паню чарпелі
Ад імя рэвалюцыі нашай.

Пасля бітваў,
Паходаў вайсковых
Рукі,
Ціпняны ў працы на даёва,
Скрыпку клеілі,
Смьк адмыслова
Над агучаным цэльцам вадалі.

Калі б усе вятры Беларусі
Курган намалі —
ён быў бы пылікай
ля падможжа захмарнай вяршыні
славы тваёй;

калі б усе гаі Беларусі
хацелі сцяжыны ўслаць,
Учора было зацьменне месяца. Толькі неба было хмарнае. І не ўдалося яго бачыць. Некалы раз у мяне ўдалося з дэдад на два-тры года. Дунак, можа распагодуцца.

Калі сціхаў вена, чуваць было, як недзе ў Нярэваўскім вилы ваўкі. Да позняй ночы перадавалі свае новыя вершы, якія трэба будзе даць у «Нашу Волю» ці ў які часопіс. Усе яшчэ не магу ўволяжэніцца ад розных усплываў. Здаецца, Шатабрыня кажа, што арыгінальны пісьменнік — гэта не той, які нікому не насласца, але той, якому ніхто не патрафіць насласцаваць.

15.1. Дарога, дарога! Пад скрыпачу спеў палазоў я задрамаў. Прачуўся толькі за Святкамі, пацуючы, як мароз пачынае сцюваць мае ногі. Трэба было хутчэй разгарэцца. Ад аязрка амаль да самага Гарадышча ішоў і бег за разваламі. У бары дагналі вознікаў з Габуў, якія везлі папярочку і шпаль. Некаторыя яго назвалі бацьку. Паважліва ставіліся, куды едзе. Шчыльна зашчынуўшыся ў навуку, я зарыўся ў салому, а каб зноў не заснуць, пачаў думачы пра свае вільскія справы, сусветныя, планы, хоць апошняе так часта ў малым жыцці мяняліся, што аб іх не варта было і думаць.

Нат не заўважыў, як мы даехалі да станцыі Крывічы. Дзв'юх вільскіх агародкі прывазілі свайго Лысага і паднікнулі яму кашаль з сенам. Уралі, што бацька не будзе чакаць да майго адезду, бо і хачу шмаг, і конь можа, спалохаўшыся цяжка, наарабіць бяды. Развіталіся. Хутка сцюдзёная чымень ночы праглынула каня і разваліла са сторбленай постацю старца, якому я столькі ў жыцці прынесі клопатаў і які дацёр, я знаю, занепакоены і ўстрыжаны, аднак вяртаўся дамоў.

Ускнуўшы на плечы мяшок з дамажымі харчамі, змёрзлы, я папаўся да цёмнага будынка вакала, у якім толькі за паўгадзіны да прыходу цяжка каля нас завалывалася ляжка, а на пероне — два гавядзіны літары. Я заўсёды любіў прыстаць пры гэтай аперцыі знабага чыгуначніка, а потым разам з ім чакаць са старана паўстанка далёкага паравознага гудка і грукату калёс пасажэрскага саставу.

А вецер усё машыну і мацнеў.
Не знаю, як мой стары дабарэцца ў такую непагоду дамоў...
17.1. Добра, што ў самы час паспеў вярнуцца ў Вільню. На сталае чакала мяне некалькі лістоў, на якія трэба было хутчэй адпісацца. Дз і так набралася шмат розных неадкладных спраў. Падвечар уручылі яшчэ павестку, каб 20.1 у 10 гадзін з'явіўся ў староства. Мо па справе, звязанай з вайскай службай ці атрымнаннем пашпарта? Сёння мы цэлы дзень працавалі за Паўлікам (Самуіл Малько) над матэрыяламі для «Нашай Волі».

Падвечар прышоў Гарасім (Міналай Дворніца). Прынес ён жмут навін з горада, некалькі нарэспандэнцыі і заметку пра сезонныя рабочыя, якіх болы за 30 тысяч, выважалі з вільскай вясніны ў Латвію. Змёрз. Прыслется паграцца ля пецы. Кажа, чыла дзень нічога не еў. Паўлік наскроб у кішані 50 грошай і папраціў Любіну маці, каб купіла нам што перакучыць. А яна няк умудрылася за гэты марныя грошы зрабіць такі абед, якога даўно ўжо ніхто з нас і не бачыў: суп з хлеба, бульба з флямак, чай!

Калі пачало змярцаць, Гарасім развітаўся з намі. Мы пачалі, пакуль ён сваёй марацкай, уравалку, паходнай не зайшоў за браму, потым і сам пайшоў праз сасняні старога магілішча. Хоць позна ўжо было, але я паспеў яшчэ забегчы ў кінаатэатр «Пан» на цудоўны фільм Стэрнберга па раманы Ф. Дастаўскага «Злачынства і кара», адзначаны міжнароднай прэміяй у Венецыі. Гра артыстаў лапкілаў неазабытае ўражанне.

Малюнак Ю. Пучыскага да апавядання А. Кур'яна «На балодзе скрыпелі драчкі» (Малодосць).

Янка НЕПАЧАЛОВІЧ

(«Беларусь»)

ІМЯ СЫНУ

Для яго, маленькага мужчыны,
За сцяно яблыні шумяць.
Заўтра сабраюцца радзіны,
А мой сын пакуль што без імя.

Даць яму імя такое сьнегу,
Каб заўсёды памятаць ён мог
Пра бацькоў і пра сваю
Айчыну,
Пра сямейны перад імі доўг.

Перабраў я ў імяці імяны
Слаўных палкаводцаў і салдат,
Хлеббароў, лётчыкаў, вучоных
З даўніх пор і да апошніх дат.

У імянах — рознае гучанне:
Многія пакрыліся іржой...
Вырашыў: няхай заўсёды Ваня,
Сын — працяг дынастыі маёй.

Хоць імя не зьяе навізана —
Смела кроцьчы праз бар'еры
Мой,
З гэтым імем зьявае усё тое,
Што пазнаў і чым жыў народ.

Прыязджаюць госці дарагія
З блізкіх і далёкіх нам краін.
Люба ім Савецкая Расія,
Люба ім імя тваё, мой сын!

З сёстрамі Надзеяю і Верай
Будзе ён з людзьмі, які
Працэс у працы мераць
паўнай мерай,
Мудраць пазнаваць у
прастэце.

Уладзімір СКАРЫПКІН

(«Польмя»)

БЕЛАРУСІ

Белая Русь мая!
Чыстая ты мая!
Родная ты мая!

Белія гоні бульбы,
Белія косы даўчаць.
Воблакуць белых
над Бугам
Белчы парад.

Белыя грыбоў кашолкі,
Белія плечы бязоў,
Белія россныя золкі
Чыстых святальных рос.

Белія туману пліні,
Белія вершы буслоў,
Цікая завадз Бялічкі,
Цікая белаежскі зуброў.

Вейкі ремонтку белых,
Белая пена зевей,
Чыстыя душы смелых,
Простыя тваі людзей...

Не засмуклі войны
Позірк лагодны твой.
Толькі бялюць скрыні
Удвойні сёзнаю.

Белая Русь мая!
Чыстая ты мая!
Родная ты мая!

Іван АРАБЕЙКА

(«Малодосць»)

ХМЕЛЕВА

Ты мне і туга і вяселле,
Я вадарам п'яным прамок.
Над Хмелевам лепшае зялле,
Над Хмелевам хмельны дымок.

Я чую — кіпеннем барвовым
У жылх калюцы настой,
А сонце, як вопытны бровар,
Тут верыць п'тво пад кустом.

Здаецца, дзяццівец спаткаю
На гэтай мне мілай зямлі.
Ты хмель беларэныя вяжкі!
Ты з гаю на поплуць цяжкі!

Пасля навальніц дурасліва
Судзілі яно на лаўцы,
Сціжкіл яброджаным півам
Па хмелью касія дажджы.

А волькі, як дружкі ў Белі,
Успамінамі клічуч мяне,
І хмель — завадар вяселля,
Як даўняму сьбру, кіўне.

Я сам, як той ствол самавіты,
Я сонечным сокам бравіду,
І кропкею жылаю віты,
І коўнем апорай служу.

ЯШЧЭ АБ СЯБРАХ

Адзіным дрэвам дружбы мы
раслі.
З трох два сукі сякера смерці
скала.
Не трапілі яны ні ў рай, ні ў пекла,
Працяг іх існавання — на зямлі.

Дагэтуль іх нібы руку — бязрукі,
Нагу — бязногі, адувае стаю,
Жыць верхаўна помніць мукі
Рукі гвалтоўнай кінуты на дол.

Асуджаныя пёсам на знішчэнне,
Яны не падуладзі сілам зьло:
Кэрэні ў дрэва ёсць, апрох
става,
Апрох керэні прыгніх, ёсць
насонне.

Праходзячы кругазавартны шлях,
Яно іх вяртае ў скоў глыбокі —
Адкуль для новых дрэў керэні
сокі
Бярэ, зямлю трымаючы ў руках.

Адзін памер ад тыфусу брушнога
За кратамі, срод муроў сырых.
Без стужак, без вяноў, без
некраслага,
З клямом абнавачэння цяжкага,
Згубіўся ён сярод магіл глухх.

Другі на фронт з таежнага барэка
Шчасліва ўцёк. За валам агнявым
Яго салдаці шык вяла аткаў,
Там ён на смерць пад прызваным
сваім
Хадзіў і пахаваны разам з ім.

Хай згублены сляды іх захаваня,
Не страчаны іх сувязі з зямлёй,
Яна для іх — не вечны супакой,
А месца пасярэтка спатканя,
Прызначана ў памяці маёй.
Пакуль жыў, яны жылі
са мной.

Ці не шанце мне, ці «павазе»,
Табе, святой, не б'ю глухх
паклонаў.
Царква ты, нагадана мне музею
З багамі на перапоях іконах.

Сцяю ў тваёй маўклівай цішыні,
Нібы гартая кіну першавітую.
І тут таксама зоркі ў вышыні
Не сценах пагаблёвальных расчыты.

У СТАРОЙ ЦАРКВЕ

Ці не шанце мне, ці «павазе»,
Табе, святой, не б'ю глухх
паклонаў.
Царква ты, нагадана мне музею
З багамі на перапоях іконах.

Сцяю ў тваёй маўклівай цішыні,
Нібы гартая кіну першавітую.
І тут таксама зоркі ў вышыні
Не сценах пагаблёвальных расчыты.

«НЕМАНЬ» № 1

У першым нумары змешчаны
вершы Міхася Калачынскага (пе-
раказ па беларускай мове В. Ко-
валя), А. Шаўчэка (В. Спрычана),
І. Сцяпана Гаўрусёва (пераказ
І. Ласіова, І. Панцельмава).

Праза прадстаўлена раманам
Івана Млы «Вернасць» і апавядан-
нем Івана Навуменкі (пера-
каз Г. Папова).

На 50-годдзя Вялікага Кастрыч-
на часопіс друкуе хроніку па-
ездзе, якім збылася ў студзені
1917 года, з успамінамі пра Міха-
ла Гаўрзу выстулае Г. Лысцо.

В. Акунькова дэлеціла сваёй
уражаннімі ад падарожжы ў Гро-
зчыню.

Крытыку сілладзю артыкул
Ю. Гаўруна аб мастацкім пераказе
дэ і рэцэнзіі В. Бурганова на кнігу
Ю. Пшыркова «А. Я. Багдановіч»,
С. Русевай на зборнік вершаў
І. Ласіова «Сціхкі», Ф. Рамана
на кнігу Р. Барадулліна «Бусел на
стразе».

У раздзеле «Сатыра і гумар» на-
друкаваны апавяданне В. Габелі,
пародыі і эпіграмы В. Тараса.

Алесь РАЗАНАУ

(«Малодосць»)

Цячэ
праз цэму і пустэчу,
Бы шнур агню,
Нама нічога,
Толькі венасць
Ды зорны
ўспенены хаос.

Няма яшчэ ў цёмных нетрах
Пачатку
неба і зямлі...
Ды будзе дождж,
Ды будзе аэтры
І кроплі,
упаўшыя з ялі,

Твая сумотная усмешка,
А угары —
вясёлкі мост...
Ну, а цяпер
дык толькі вечнасць
Ды зорны
ўспенены хаос.

Максім ТАНК

(«Польмя»)

1936 ГОД

2.1. Быў на нашых пільнаўскіх хутарах.
Захарка Калубін расказваў, што ў Мядзеле ён
чуў, як на радзіе выступаў Л. Балянскі. Бяда
толькі, што ён нічога не зразумеў з гэтага на-
вагоднага выступлення пана ваяводы. Помні-
ць толькі, што той заклікаў: «Фронтан — да
вясці!»

Што б гэта магло азначаць? Можна но-
выя падаткі?
Святкоўскае паліцыя распаўсюджвала ўспамі-
наў Ф. Аляхновіча аб Салаўках. Хлопцы
спяваюць, што аўтар змясціў у гэтай кнізе
дзе фатаграфія — адна салаўецкая, другая
вільская — і што на першай ён куды лепш
выглядае. Кнігу хутка, нават не дачытаўшы,
скрыўлі нашы заядлыя куры.

На Валдзім Бары — поўна заечых слядоў.
Снег яшчэ не ўсюды прыкрыў жытнёвую
рунь і завораны лубін, вось і абцягачка ка-<

«СКРЫПКАЙ І ЗБРОЯЙ»
Сярод рэліквій Стэпонага музея...

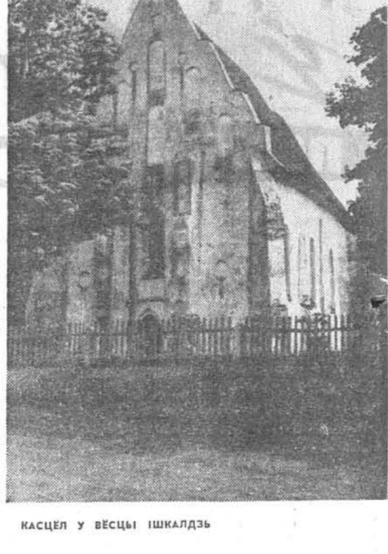
Цяпер, калі створана Беларускае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры...

дом-крэпасць у вёсцы гайчюнішкі

шчася невялікім служэцтвам, якая адначасова несла ахову будынка. Жылая частка ўладароў дома знаходзілася на другім паверсе і ў трэцім ярусе сярэдняй вежы.

Як і ўсе пабудовы абароннага тыпу XV-XVII ст. ст., дом-крэпасць у Гайчюнішках мае тую ж аснову і скляпеністыя мажорытныя перакрыцці.

касцёл у вёсцы ішквалдзі

«МАНАСЧЫ»
Мы ведаем толькі некалькі імён влікліх назіранцаў-манасцаў і сярод іх — Салавей Караваеў, апошні...

Дом-крэпасць у Гайчюнішках пабудаваны ў 1613 г. Гэта мініяцюры замак з чатырма круглымі вежамі па вуглах.

некаторыя іншыя элементы архітэктуры будынка, сведчаць пра яго гатычны характар.

Ул. ЧАНТУРЫЯ, доктар архітэктуры.

6 студзеня
Першая праграма. 11.00 — тэлевізійны навіны (М).

7 студзеня
Першая праграма. 11.00 — тэлевізійны навіны (М).

8 студзеня
Першая праграма. 11.00 — тэлевізійны навіны (М).

ДА НАШЫХ ЧЫТАЧОЎ

Дарагія таварышы, сябры!
Сёння вы атрымалі другі нумар газеты «Літаратура і мастацтва» за 1967 год.

п'ядзесяцігоддзя Савецкай улады — мы хацелі б ведаць вашу думку аб тым, што падабаецца і што не падабаецца вам на старонках газеты.

Пачынаючы новы год — слаўны год Вялікага

Зьявіліся:
«Тэатральныя паверкі», «Сярод жані», «Чалавек-пазнічка-прыгажосць».

«ІМПРЭСІЯНІСТЫ»
У другой палове XIX стагоддзя ў Францыі ўзнік новы напрамак жывапісу, які атрымаў назву «імпрэсіянізм».

«ШУКАЮ ЗАКОНЫ ТВОРЧАСЦІ»
Увядзенне, інтуіцыя, фантазія... За сямі стагоддзі чалавек пазнаў законы творчасці.

«ПЕНАТЫ»
Ілья Яфімавіч Рэлін карыстаўся ўжо славай лепшага мастака-рэліста Расіі.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

«ЯК АЖЫЎ ФОТАЗДЫМАК»
Зараз людзі імгненна жывіць нерухома адлюстраване прадмета.

КАСМІЧНАЯ СЕРЫЯ

Выпушчаны ў абарачэнне дзве маркі з серыі «Даследаванні і засявае касмічных прастораў».

«ІХ НОРАВЫ, ІХ МАРАЛЬ»
Факты з зарубежных газет і часопісаў.

«СТАРЫЯ ПЕСНІ НА НОВЫ ЛАД»
Нялаўна ў Вене скончыліся гастроляў эўскага пастара з Ватыкана Айма Дуваля.

«ГРОШЫ НЕ ПАХУЦЬ»
У некаторых землях Германіі ўжо дзейнічае закон аб абкладанні палодных палаткам.

«ПАПУЛЯРНАСЦЬ»
На прэс-канферэнцыі ў Кайзерслаўтэ (Заходняя Германія) вядомая актрыса Інга Штэбарт расказала, якой папулярнасцю яна карыстаецца.

«ПАПУЛЯРНАСЦЬ»
На прэс-канферэнцыі ў Кайзерслаўтэ (Заходняя Германія) вядомая актрыса Інга Штэбарт расказала, якой папулярнасцю яна карыстаецца.

«ПАПУЛЯРНАСЦЬ»
На прэс-канферэнцыі ў Кайзерслаўтэ (Заходняя Германія) вядомая актрыса Інга Штэбарт расказала, якой папулярнасцю яна карыстаецца.

«ПАПУЛЯРНАСЦЬ»
На прэс-канферэнцыі ў Кайзерслаўтэ (Заходняя Германія) вядомая актрыса Інга Штэбарт расказала, якой папулярнасцю яна карыстаецца.

«ПАПУЛЯРНАСЦЬ»
На прэс-канферэнцыі ў Кайзерслаўтэ (Заходняя Германія) вядомая актрыса Інга Штэбарт расказала, якой папулярнасцю яна карыстаецца.